

OPINA națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național
editată de FUNDATIA "ROMÂNIA DE MÂINE"

ÎNVĂȚĂMÂNTUL, CULTURA CIVICĂ ȘI MULTICULTURALITATEA

Prof.univ.dr. Aurelian BONDREA

Articolul anterior, abordând problema relației dintre democrație, învățământ și multiculturalitate, punea în evidență ideea că maturitatea și stabilitatea vieții democratice a unei țări depind, între altele, de cultura civică a populației. La rândul său, cultura civică este rezultatul unui proces complex de socializare, de educație sistematică prin școală, dar și pe alte căi - familie, asociații, relații publice, participare la viața politică etc. -, toate acestea contribuind la formarea cetățeanului competent și loial jării sale, încrezător în sine și în valorile democratice, cooperant cu ceilalți, capabil de solidaritate socială, par-

ticipant la efortul comun de prosperitate și progres. Oricum, asemenea calități umane, ca și absența lor totală sau parțială, oglindesc gradul de educație sau lipsa acestia, fapt ce evidențiază rolul primordial al școlii, al învățământului în cizelarea culturii civice, după cum a demonstrat o serie de cercetări sociologice, mai vechi sau mai noi.

În legătură cu o asemenea problematică, doi prestigioși cercetători scriau că "orice set de priorități modernizatoare va pune un accent puternic pe educație, iar nivelurile în creștere ale educației vor crea câteva din componentele

culturii civice"¹⁰, ale cărei rădăcini se află și în școală, în sistemul național de învățământ. Un asemenea adevăr este sau trebuie să fie - cu atât mai evident în societățile în tranziție, cum este și țara noastră, care a legiferat principiul potrivit căruia învățământul reprezintă o prioritate națională - unul dintre factorii esențiali ai transformărilor sociale pe care le parcurge societatea românească.

În această ordine de idei, datează fiind actualitatea dezbatelor privind reforma învățământului, ne putem întreba, folosind cuvintele sociologului Chombart de Lauwe, dacă "transformarea radicală a sistemului școlar actual, adeseori cerută, poate să aibă loc fără o conștientizare și o reprezentare a intereselor și trebuințelor, a genezei și a devenirii lor, fără un efort pentru ca aspirațiile ce se nasc să poată fi sesizate în mișcarea lor și fără ca un proiect să fie elaborat cu participarea tuturor subiecților interesați, indivizi și grupuri, la toate nivelurile"¹¹.

Răspunsul este clar și nu începe îndoială că întregul proces de reformă a școlii naționale, începând cu legea învățământului, față de care s-au propus și se propun noi și noi modificări, trebuie să stea sub semnul conștientizării și reprezentării intereselor și trebuințelor reale, al intuiției corecte și evaluării perspective de devenirii lor.

(Continuare în pag. 6)

„Bate un vînt protectionist în CEFTA”

- ne încredințează

Dinu GAVRILESCU,
Ministrul Agriculturii și Alimentației -

Domnule ministru, Acordul ASAL a fost criticat încă de la încheierea lui, dumneavoastră l-ați apărat că ati putut și iată că acum unele dintre prevederile sale au intrat în contradicție cu programul de guvernare. În aceste condiții, ce sănătate mai are acordarea transacției a două împrumutului, prevăzut în Acordul ASAL?

Între cele două documente importante - Programul de guvernare și Acordul ASAL - există puncte de convergență, pe care nu le discutăm aici, dar există, într-adevăr, și puncte de divergență. Primul dintre ele și cea mai importantă este privatizarea. Înălțarea privatizării, la unitățile din portofoliul lui, F.P.S.-ul a demonstrat-o ca fiind ne-din lipsă

ofertei de privatizare, ci din lipsă de apetit a potențialilor cumpărători. Și asta reiese clar din faptul că majoritatea societăților comerciale din portofoliul F.P.S. au fost scoase la privatizare, dar nu și-au găsit cumpărătorii. Deci, această divergență între programul de guvernare și Acordul ASAL poate fi pusă în paranteză, pentru că nu este vorba despre o intenție anume, ci ea reflectă cursul efectiv al lucrurilor. Iar parte a două, care începe să devină conflictuală, este că noi, prin programul de guvernare, dar nu numai, deci Guvernul României, recte Ministerul Agriculturii și Alimentației, prin gesturile curente a activităților din agricultură își rezervă dreptul și autoritatea să facă unele corecții în domeniul disfuncționalităților de pe piață, pentru încurajarea sau descurajarea unor produse. De exemplu, pachetul de intervenții pe piață grăului din acest an este în curs de a fi completat cu măsuri suplimentare, chiar dacă intră în contradicție cu litera și spiritul programului ASAL; cuprinde lucruri pe care le discutăm, dar la care nu vom renunța sub nici o formă. Nici nu se pune această problemă. Cum asta este situația cu programul ASAL?

Întrucât se discută de la care nu vom renunța sub nici o formă. Nici nu se pune această problemă. Cum asta este situația cu programul ASAL?

(Continuare în pag. 4)

RESPING TENDINȚELE DE FEDERALIZARE A ROMÂNIEI

- Con vorbire
cu
academicianul
Aureliu Emil
SĂNDULESCU -

■ Adeptii înfloririi unei universități ungurești în România mizau multe pe „slăbiciunile omenești” ale deputaților și deja își serbau succesul, când, dumneavoastră, în dezbatere din Comisia de învățământ a Camerei Deputaților, ați întors, practic, „soarta bătăliei” și mult dorita slăbiciunea s-a dovedit un exemplu de principialitate și demnitate națională. Pentru acest gest de curaj, de probitate științifică și morală, țara întreagă vă aprobă și vă admiră. Cum s-au desfășurat dezbatările pe această temă din respectiva comisie?

- Precizez de la început că nu mi-am făcut decât datoria. Eu sunt deputat și, ca atare, fac parte dintr-o comisie. Comisia mea este Comisia de învățământ, știință, tineret și sport. Obligația noastră aici este de a face amendamente la legile ce se prezintă Parlamentului și comisia, în principiu, să recomandare, pentru plen, fie pozitivă, fie negativă. Pentru că se prezintă inclusiv o seamă de proiecte de legi necorespunzătoare care sunt respinse. Legea învățământului este un subiect principal al comisiei. Dar a existat și o Ordonanță privind cercetarea științifică, unde de asemenea am avut contribuții importante. Dar să revin la întrebarea dumneavoastră. Articolul 123 al Legii învățământului, alineatul 1, se referă la învățământul în limbile minorităților. Problema este foarte clară: în România este asigurat accesul maxim la învățământul de toate gradele, inclusiv cel superior. De exemplu, la Universitatea „Babeș-Bolyai” există 36 linii de învățământ unde minoritățile pot obține licență. Prin amendamentul pe care l-am adus eu pentru

invățământul de stat - întrucât în cel particular, fiecare poate să-și facă universitate, cu facultățile care urmează să fie atestate de CNEAA - toată problema a fost dacă poate exista o universitate administrată complet, complet autonomă, în limba maghiară.

■ Așadar, ca predare exclusiv în limba maghiară.

- Nu, pentru că și în momentul de față este predare exclusiv în limba maghiară, la cele 36 linii de care aminteam. Deci nu se pun piedici. Inclusiv la Facultatea de Drept se predă în ungurește. Dar eu cunosc un prieten care a terminat Facultatea de Drept și este amenințat cu somajul, pentru că nu are atât de mulți clienți cât credea el. Prin urmare, punctul meu personal de vedere a fost că orice autonomie administrativă de acest tip înseamnă un început de federalizare a României, ceea ce este contrar Constituției și, ca atare, nu poate exista pe teritoriul României o instituție complet autonomă, bazată pe minoritățile naționale. Resping categoric orice tendință de federalizare a României. Bineînțeles că în comisie s-a prezentat și soluția - agreată de majoritatea liderilor coaliției - de Universitatea multiculturală. Prin multiculturalism - s-a discutat acest termen - se înțelege dreptul tuturor reprezentanților minorităților naționale din Parlament de a cere funcționarea, în limba lor, a învățământului de toate gradele, inclusiv a învățământului superior. Deci, problema a fost discutată din diferite puncte de vedere. Un punct de vedere, cel al domnului Asztalos, vicepreședintele comisiei, a fost cu evocarea exemplului Finlandei.

Mihai IORDĂNESCU

(Continuare în pag. 6)

APARIȚII SEMNIFICATIVE

la Editura Fundației „România de Mâine”

(Pagina 8)

SĂRACĂ ȘI RESEMNAȚĂ, ȘCOALA PĂȘEȘTE ÎN PRIMUL AN AL REFORMEI

Intr-o criză economică fără precedent când, după stînga noastră, pentru prima dată la o rectificare de buget Guvernul ia de la noi fără să dea nimic nimănui, școala românească trece pragul nouului an de învățământ considerat a fi primul an al reformei. Un an în care din pungă școlii lipesc peste o mie de miliarde lei. Absența ce se regăsește atât în numărul mare de lucrări de investiții sau de reparări școlare ce trebuie sistate, dar și în imposibilitatea acordării salariilor de patru și opt milioane lei promise de ministrul Andrei Marga cadrelor didactice în acest an școlar. Cu toate acestea, ministrul educației privește plin de încredere viitorul. În consecință, domnia sa continuă „galopul de sănătății” al reformei declanșată în acest sector de activitate încă de la instalarea sa în funcție. Nu vomenim acum dacă „asaltul” schimbărilor în toate sectoarele școlii este egal distribuit și bine cumpănat la nivelul fiecărui palier. Subliniem doar că o reformare a sistemului de învățământ este necesară, că școala simte nevoia unei schimbări de fond, dar că nu tot ceea ce se face – iar uneori cum se face – se poate numi reformă. Nu vom menționa acunune aspectele esențiale ale demersurilor ministerului educației, în acest domeniu, asupra acestui aspect urmând să revenim cu detalii într-unul din numerele viitoare.

Deocamdată, să dăm cuvântul ministrului Marga pentru a asta cum se conțurează noui an școlar.
Așa cum singur subliniază, în contextul necesității aplicării „reformei acum, o reformă reală, care să prezinte rezultate perceptibile în anul de învățământ 1998-1999”, șeful școlii românești evidențiază faptul că „a apărut mai de mult întrebarea dacă nu cumva reforma învățământului a capătat o viteză prea mare, schimbând prea multe în timp scurt. Oricăt credit am da argumentului conținut în întrebare, trebuie subliniat că experțize naționale și internaționale consacrate învățământului nostru, în vara și toamna lui 1997, au arătat că reforma stagnăzi și că este nevoie de o reformă efectivă, făcută cu competență (nici noi nu susținem altceva, n.n.), care să schimbe situația. Mai trebuie spus însă că accelerarea reformei în învățământ este impusă de multe rațiuni. Si în învățământ este, în orice caz, valabilă observația că o reformă amânată pretinde eforturi mai mari și un ritm mai susținut decât o reformă făcută la timp”.

Fără să reitererez argumentele cunoscute în susținerea necesității aplicării reformei acum – asupra cărora am sărurit cu ceva timp în urmă – ministrul Marga înce să sublinieze doar că „programul reformei ce se petrece de pe acum, al reformei reale, cu efecte perceptibile, se convertește în fapte”, cu toate că, după cum subliniază, există rezistențe la reformă. Ele se dragează adesea sub o demagogie grijă pentru tot felul de aspecte izolate, dar care se aliniază, în fapt, din către surse: autoflatulă privind propriile rezultate, ignorarea evoluției contemporane

a învățământului, conceperea autarhică a acestuia, încercarea de a instrumenta școala în scopuri politice. Fără a intra acum în detaliu, este de menționat că nu este învățământ lipsit de probleme acolo unde țara este săracă și că, pe de altă parte, oricum am lăua lucrurile în învățământului îi revine ceva din răspunderea pentru starea societății”.

Continuând analiza, ministrul educației precizează: „Ca în multe alte domenii, nici în învățământ nu există alternativă ratională la reformă. Unele măsuri de reformă au prins viață, altele sunt în pregătire pentru următoarea etapă școlară”.

Cum va arăta în acest an, considerat „al reformei”, școala românească? Prima noutate pe care o consemnăm vizată structura, unitățile de învățământ, în care anul școlar va fi împărțit pe semestre. „Cu aceasta – precizează ministrul Marga – are loc normalizarea și compatibilizarea europeană a structurii anului de învățământ din țara noastră”.

O semnificativă deschidere a planurilor de învățământ și a programelor analitice se petrecă o dată cu aplicarea curriculum-ului național în mod complet la clasele de începere a ciclului și că se poate de mult la clasele celelalte, jinând seama de materia parcursă. Noul curriculum cuprinde, alături de un trunchi obligatoriu, discipline optionale și discipline stabilite « local », de unitatea de învățământ respectivă. În acest fel, planurile de învățământ vor fi flexibilizate, descentralizate și normalizezate. Ele încep să fie puse în legătură cu standardele de calificare stabilite. Efectivul de ore petrecut de elev în clasă se reduce în medie la 20 la ciclul primar și 28 în gimnaziu. Înăuntrul acestor ore elevul va realiza pregătirea de bază, restul timpului rămânând, în cea mai mare măsură, la dispoziția lui, fără a fi nevoie să petreacă acasă un alt număr de ore pentru pregătirea școlară. Se va aplica integral noul plan-cadru la clasele I – V, precum și programe școlare noi.

Sistemul de evaluare începe să se schimbe în direcția evaluării formative și a evaluării capacitaților, prin portofoliu, proiecte, rezolvări de probleme etc. La ciclul primar (clasele I – IV) s-a renunțat la notarea tradițională (adică la acordarea notelor de la 1 la 10), locul ei fiind luat de calificative. Acestea se vor acorda pe baza unor „descriptori de performanță” elaborați de Ministerul Educației Naționale. Pentru celelalte clase, până la finele liceului, se vor experimenta doar componente ale nouului sistem de evaluare. Rămânând în domeniul planurilor de învățământ îată care sunt ultimele precizări. Pentru clasele VI, VII, VIII se aplică planul de învățământ existent căruia îi sunt aduși unele „ameliorări” conform cu planul-cadru. La clasa a IX-a se introduce unele elemente de reformă cu cele prevăzute în planul-cadru. Pentru celelalte clase de liceu se aplică același plan de învățământ. Pentru clasa a VI-a se aplică programe școlare elaborate în cadrul proiectului de reformă, iar pentru clasele VII – XII se va lucra după programe

ÎN PROGRAMUL FESTIVALULUI NAȚIONAL „GEORGE ENESCU”- OMISIUNE de NEÎNȚELES

Era firesc ca un eveniment de anvergura Festivalului Internațional „George Enescu” – a XIII-a ediție - să aibă un program pe măsură. O veritabilă carte de vizită prezentând nu numai reperele cele mai importante care compun o asemenea manifestare culturală, ci și evocând cele mai relevante episoade din viața și opera celui care a părăsit divina desfășurare muzicală – marele George Enescu.

normalizarea planurilor și programelor de învățământ, a manualelor, însă problema educației se va putea trata mai precis și cu rezultate mai bune. Educația va include educația pentru cetățenia democratică, educația ecologică, educația pentru viața privată.

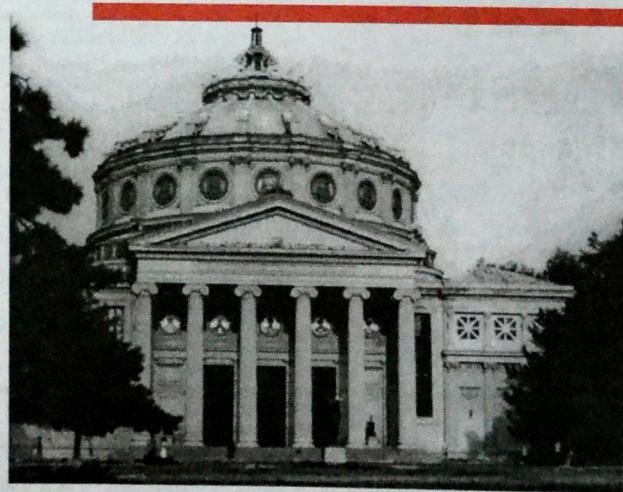
Examenul de capacitate și cel de bacalaureat din 1999 vor fi examene naționale, racordate la sistemul internațional, și vor fi baza pentru admisarea elevilor în liceu și, respectiv, facultate. Cu aceasta, relația dintre gimnaziu și liceu, dintre liceu și facultate se normalizează. și la noi câștigă recunoaștere adevărului conform căruia sunt contraproductive și forțe costisitoare două examene de anvergură, pentru un elev, în același sezon”.

În continuare, ministrul Marga să referă la nouătățile viitorului an de studiu din învățământul superior. „Universitățile vor avea cel mai ridicat efectiv de studenți în anul I din perioada postbelică. Autonomia lor a fost consolidată, admiterea treceând în competența lor. Reforma curriculară se întreprinde în contextul autonomiei, al trecerii la creditele transferabile, al întăririi posibilității formării interdisciplinare... Ruta de pregătire începe să se individualizeze efectiv prin alegerea de combinații disciplinare de către student. Se deschide posibilitatea obținerii diplomei intermediare, iar studiile aprofundate și masteratul capătă un suport juridic adecvat. Doctoratul intră într-o reglementare modernă. Reorganizarea listei specializaților se va produce, treptat, prin mecanismul creditelor și prin reorientarea facultăților spre performanțe științifice și spre corolararea cu piața calificărilor. Cele mai puternice universități se vor cupla la sistemul internațional, compatibilizându-și curricula și prezentându-și oferta educatională pe piața europeană a unor rețele internaționale de școli...“

Alături de mobilitățile de care vor beneficia elevii, studenții, dascălii în spațiu european, grație programelor deja consacrate, anul de învățământ 1998-1999 aduce aplicarea de forme noi de cooperare internațională... Pe linia învățământului privat, se înființează noi școli ca extensiuni ale unor rețele internaționale de școli...“

Vreau să precizez că prin schimbările menționate, învățământul profesional, liceal și superior se deschide pentru mai mulți tineri, iar elevii și studenții pot alege în mai mare măsură rute individualizate de studiu. Învățământul nostru va incuraja, prin organizare, inițiativă și competiție și va favoriza innoirea. El se va orienta în mod efectiv prin cultivarea capacitaților, sprinjindu-și curricula și prezentându-și oferta educatională pe piața europeană a științifică. De asemenea, se va baza pe autonomia instituțională a unităților de învățământ și se va racorda în profunzime la sistemul internațional... Consultarea și participarea oamenilor școlii sunt esențiale pentru reformă. Nu a ocolit prilejul să subliniez, încă o dată, că ameliorarea legislației – practic reformulara unor articole cheie din Legea învățământului, încăt această lege să poată ființe „pe umeri” două moderne și tot mai necesare legi: Legea școlilor și liceelor și Legea universităților și, înainte de toate, abrogarea decretelor și articolelor din legislația finanțelor publice, care susțin actualul sistem centralist – ar sprini enorm necesara reformă”.

Aurel GHIMPU

în semn de considerație față de mari personalități ale lumii muzicale internaționale, care au onorat acest eveniment cultural, sunt relevante importante aspecte ale biografiilor participanților, firește, ilustrate cu portretele acestora. Urmează în continuare prezentarea prestigioaselor orchestre cu renume internațional care concertează în cadrul nu mai puțin prestigiosului Festival „George Enescu”.

Și cam atât. Continuăm să răsfoim programul în speranță că doar, doar vom putea poposi și în lumea intimă a vieții și operei lui George Enescu și poate chiar o retrospectivă a celor 13 ediții, a elementelor de continuitate, precum și a celor inedite. Mare dezamăgire! În cele 55 de pagini ale Programului, autori au rezervat cu generozitate spații pentru reproducerea imaginii zvelte a Hotelului Hiton, a exasperantului CONNEX, a familiarelor siluete ale avioanelor TAROM, a universului fascinant al Cosmopolului, dar numai pentru prezentarea marelui muzician român George Enescu nu. Nicăi măcar pentru un mic portret. Eventual timbru.

Este de-a dreptul inexplicabil cum de nu s-au acordat spații, cel puțin egale, cu cele pe care au fost prezentate personalitățile care au luat parte la Festivalul Internațional de la București și pentru evocarea remarcabilelor opere ale lui George Enescu? Rămâne un mister și faptul că nici măcar imaginea bâtrâne și reînnoite clădiri la Ateneul Român sau a celebrei efigi a ingeabilului George Enescu nu și-au găsit locul binemeritat, așteptat în Programul Festivalului. Păcat. Ar fi întregit frumos ambianța Festivalului Internațional „George Enescu”, redându-i parfumul specific românesc inimitabil.

Adela DEAC

Implicăriile rupturii componentelor procesului dezvoltării.

Descreșterea economică durabilă din anii '90 este consecința decuplării creșterii economice de promovarea schimbărilor structurale. Între 1990-1992, prioritatea programelor și politicilor guvernamentale a constat în o crearea cadrului juridic și instituțional al tranzitiei la economia de piață, ceea ce în plan practic a însemnat dereglementarea legislativă, dezcentralizarea și descentralizarea economică, înălțarea la toate nivelurile a managementului existent, stimularea dezvoltării libere inițiative, demararea privatizării proprietății, a liberalizării prețurilor, reforma administrației, a sistemului financiar-bancar etc. Este greu, dacă nu imposibil de a fi sesizată preocuparea pentru adoptarea de măsuri care să contracareze efectele restrictive inevitabile asupra creșterii economice, a schimbărilor structurale promovate.

Mai degrabă ponte fi percepătu cu ușurință credința mistică, este drept nedeclarată expres, în virtutele schimbărilor structurale de a fi însoțite automat de creștere economică. Au fost ignorate cu sănătățori, de multe ori, din neștiință, adevăruri economice simple: întocmai ca într-o familie o țară nu poate trăi mult timp în agitații ori reculegeri de sărbătoare, consumând mai mult decât produce; după cum o familie nu-și distrugă locuința fără să-și asigure adăpostul până la clădirea altei noi, o economie națională devine endemic bolnavă dacă distrugerea vechilor structuri nu este însoțită de un proces de edificare a altor structuri noi, capabile să îmbunătățească performanțele cheltuielii resurselor disponibile. Ne-am făcut că nu știm că nimici nu este dispus să împrumute la nesfârșit pe acțineva fără să se asigure că și poate recupera împrumutul și dobânzile aferente.

Dinamica procesului dezvoltării din primii trei ani ai actualului deceniu fundamentală ideea că promovarea unor schimbări structurale neînsoțită de politici economice active – industriale, agricole, sociale etc. provoacă nu creșterea economică, ci descreșterea economică durabilă.

În perioada 1993-1996 politicele economice par să fi fost sensibile față de consecințele deplorabile ale decuplării schimbărilor structurale de creșterea economică. În consecință, s-au schimbat măsuri de stopare a declinului economic, de stimulare a investițiilor, de relaxare a creditelor, de sprijinire a producătorilor agricoli, de revigorare a exporturilor, de ușurare a datoriei a agentilor economici. S-au creat instituții și s-au elaborat programe de restrucțare a întreprinderilor, în sprijin a celor cu mari pierderi, denumite „găuri negre” ale economiei. Drept urmare, descreșterea economică a fost opriță. În 1994, 1995 și 1996 PIB-ul a înregistrat ritmuri pozitive, salarial real, la rândul lui, s-a ameliorat, rămânând însă sub nivelurile din 1990.

Re vigorizarea procesului creșterii a fost însoțită, aparent paradoxal, de persistența unor adânci dezechilibre economice. Bugetul de stat a înregistrat în mod constant deficită apreciabilă (-4,4% din PIB în 1992; -2,6% în 1993; -4,2% în 1994; -4,1% în 1995; -4,9% în 1996 și -3,7% în 1997). Importurile au depășit în fiecare an exporturile, determinând deficită crescăndă ale contului curent al balanței de plată. În 1996, de pildă, deși creșterea economică a înregistrat un ritm pozitiv, acest deficit a fost de 7,2% din PIB, depășind cu mult semnalul de alarmă pentru finanțatorii externi care se declanșează la deficită de 4-4,5% din PIB sau o cincime din exporturi. și în 1997 acest semnal a fost de asemenea depășit (deficit 6% din PIB), fiind cu atât mai periculos cu cât nu are o finanțare autonomă și are contrapartidă în deficitul fiscal. În prima jumătate a acestui an (1998) evoluția balanței comerciale și balanței contului curent în general, înregistrează aceeași tendință negativă, ilustrând incapacitatea de autosuținere a procesului dezvoltării și contribuind la creșterea datoriei externe a țării.

Piața bunurilor și serviciilor a evoluat și în această perioadă de creștere economică pozitivă (1993-1996) sub impactul unor grave dezechilibre. Expressia cantitativă a

STRATEGIILE DEZVOLTĂRII ECONOMICE ÎN ANII '90

Prof.univ.dr.Constantin MECU,
Universitatea „Spiru Haret”

distorsiunilor pe această piață o constituie volumul stocurilor de producție finită care s-au situat constant între 60-80% din valoarea medie lunată a producției, iar volumul arierelor (platilor restante) între întreprinderi – așa-numitul blocaj financial – reprezintă la sfârșitul anului 1996, 39 400 miliarde lei sau 36% din PIB. Dimensiunile dezechilibirului pe această piață sunt însă și mai mari dacă întem seamă și de volumul datorilor agentilor economici față de stat.

Piața forței de muncă a cunoscut la rândul ei evoluții contradictorii. Pe fondul tendinței generale de reducere a numărului de salariați, rata somajului a rămas moderată, iar căștigurile salariale reale, protejate de organizațiile sindicale și beneficiind de climatul perioadelor electorale au realizat recuperări superioare celor ce ar fi putut fi justificate de creșterea economică efectivă. Astfel, căștigul salarial real a crescut în 1996 cu 9,5% față de anul anterior, depășind aproape permanent creșterile lunare de prețuri. Aceste realizări salariale au fost obținute în condițiile în care productivitatea muncii a stagnat sau a înregistrat creșteri insignificante (+1,3% în 1996 față de 1995).

Dezechilibrele crescăndă acumulate în acești ani și-au găsit supape de refuzare în creșterea datoriei publice, interne și externe și, mai ales, în derapajul inflaționist. Astfel, datoria publică internă a crescut de la 1,9% din PIB, în 1991 la 10,4% în 1996; datoria externă a reprezentat în perioada la care ne referim între 12-20% din PIB. Inflația, veritabil focalizator a tuturor dezechilibrelor economice, înregistrat sistematic dimensiuni cronice: 222,8% în 1991; 199,2% în 1992; 295% în 1993; 61,7% în 1994; 27,8% în 1995; 56,9% în 1996 și 150% în 1997.

Menținerea unor dezechilibre enorme în condițiile realizării unor ritmuri pozitive ale producției, induse de promovarea unor politici active este o caracteristică a procesului dezvoltării economice din anii '90, ilustrând caracterul nesănătos al creșterii

economice. Politicile economice promovate au stimulat creșterea producției nu prin asanarea acesteia de factorii perturbatori: - întreprinderile ineficiente, consumurile energetice și materiale anormale, neutilizarea cronică a capacitatilor de producție, adâncirea decalajului de productivitate a muncii și de randament al capitalului față de parametrii medii caracteristici economiei mondiale contemporane.

Cresterea s-a realizat, de fapt, printre-o enormă risipă de resurse materiale, financiare și umane, prin stimularea consumului intern fără o contrapartidă adecvată în dinamica și structura producției interne, prin importuri crescăndă neacoperite de exporturi corespunzătoare, prin îndatorare frenetică a țării față de piață internă și externă de capital, prin susținerea unei politici monetare laxe, inflaționiste, care a contribuit la redistribuirea venitului național în favoarea majorității românilor și în beneficiul crescănd al sectorului informațional și al acestuia.

Se poate, aşadar, afirma că fără înălțarea structurilor de proprietate, organizaționale, dimensionale care conduc la ineficiență și risipă, la nefolosirea ori la folosirea irațională a resurselor, politicele economice active eșuează într-o creștere economică bolnavă, la fel de periculoasă ca descreșterea durabilă, având consecințe dezastroase, pentru cetățeni, pentru imaginea externă a țării. Cresterea economică bolnavă este rezultatul ignorării sau al mimării unor reforme structurale autentice.

Dificultățile managementului dezvoltării

Analiza procesului dezvoltării românești din anii '90 ilustrează fără echivoc ideea că promovarea schimbărilor structurale neînsoțită de politici economice active provoacă nu creștere, ci descreștere economică durabilă. Pe de altă parte, ignorarea unor reforme structurale autentice transformă politicile economice de stimulare a creșterii în instrumente care amplifică irosirea resurselor și șa rare, mențin ineficiența, obstrucționează

concurrentă, slabesc competitivitatea, măresc dependența față de exterior.

Mesajul analizei de până acum este clar: **procesul dezvoltării economice durabile, sănătoase impune recuplarea schimbărilor structurale profunde, curajoase cu sustinerea creșterii economice prin politici industriale, agricole, financiare, de venituri consonante cu principiile economiei de piață.**

Izvorată din experiența celor opt ani de tranzitie la economia de piață această concluzie necesită, pentru a fi transpusă în viață, aplicarea unui management al schimbării capabil să armonizeze consecințele adesea contradictorii ale diferitelor politici economice și ale numeroaselor schimbări structurale cerute de asigurarea tranzitiei la economia de piață.

Analiza politicilor economice active folosite în acești ani conduce la constatarea lipsei de realism, ineficienței unor politici economice ortodoxe fie ele de sorginte keynesiană ori neoliberală, monetaristă. Utilizarea unor politici heterodoxe este, în lumina experienței noastre recente, o alternativă preferabilă. În egală măsură, folosirea exagerată a pârghiilor monetar-financiare și valutare poate avea numai pe termen scurt efecte benefice asupra indicatorilor economici. Neînsoțită de schimbări profunde în economia reală utilizarea pârghiilor financiar-bancare își pierde eficiență, iar costul utilizărilor ulterioare crește exponential.

Restructurarea economiei, deși intens mediatică, este un concept asupra căruia planează neclarități, abordări contradictorii, rupe adeșorii de realitate. A lipsit efortul corespunzător pentru clarificarea teoretică și identificarea modalităților practice de realizare a restrucțuirii, îndeosebi la nivelul întreprinderilor și a ramurilor economice. Se confruntă în această privință două vizuini distincte.

Prima abordare a restrucțuirii ca pe un proces promovat prin intermediul unor programe și măsuri adecvate de înălțare a structurilor economice (de proprietate, instituțională, organizațională, dimensionale etc.) învechite,

ineficiente și de înlocuirea lor cu structuri și mecanisme moderne, performante, proprii economilor de piață contemporane. Realizarea unei asemenea restrucțuri implică crearea unor organisme guvernamentale care să elaboreze programele de dezvoltare pe sectoare, ramuri și subramuri economice, să monitorizeze aplicarea lor, precum și alocarea de resurse care să permită aplicarea în viață a acestui program. Au fost întocmite liste de întreprinderi care urmă să fie supuse restrucțuirii. S-au stabilit termene de aplicare a programului de restrucțurare. În practică această vizionă asupra unui tip dezirabil de restrucțurare a eşuat datorită dimensiunilor enorme și dificultăților sale intrinseci, a lipsei de claritate teoretică privind prioritățile și modalitățile de însăptuire, și, nu în ultim rând, datorită costurilor mari pe care le cere înăptuirea sa, imposibil de suportat de către o economie epuizată de o tranzitie fără sfârșit.

Cea de-a doua abordare lasă restrucțurarea pe seama forțelor pieței. În consecință, se consideră ca prioritară promovarea a privatizării sectoarelor și unităților economice care pot fi privatizate, transformarea regiilor autonome în societăți comerciale și pregătirea acestora din urmă pentru privatizare prin autonomizarea activităților care pot funcționa pe baze comerciale și în structuri concurențiale, lichidarea administrativă ori judecătorească a unităților cu pierderi constante, lipsite de perspectivă. Acest tip de restrucțurare denumită adesea „restrucțurare endogenă”, lasă bugetul statului să-și asume corectarea așa-numitelor „externealități negative” generate de procesul de asanare și ajustare economică. În esență, se are în vedere efectuarea de cheltuieli pentru conservarea și închiderea unităților economice neprofitabile, pentru ecologizarea unor perimetre agricole ori miniere degradate, rezolvarea unor probleme de protecția mediului înconjurător. Intervenția bugetară consacrată finanțării acestor activități, denumită generic „cheltuieli pentru reformă” mai include suportarea costurilor disponibilizării personalului indusă de procesul restrucțuirii, a preluării unor credite neperformante, nerambursate de societăți cu dificultăți financiare, precum și, într-o oarecare măsură, cheltuieli pentru retrhologizarea unor economice ce pot deveni rentabile.

Aflat în prezent în plină desfășurare și acest tip de restrucțurare se poate de lipse orizontul teoretic și de impactul unor posibile consecințe insuportabile. Ridică semne de întrebare destinația cheltuielilor pentru promovarea acestei restrucțuri: o pondere decisivă a cheltuielilor pentru reformă este consacrată unor scopuri eminentă negative, constând în dezafectări de capacitate și disponibilități de personal și nu creații noilor structuri.

Nu există la ora actuală o schiță credibilă, realistă, a fizionomiei unei economii naționale românești moderne care să faciliteze încadrarea eficientă în interdependențele economice aflate île însele intr-o perioadă de adânci remodelări.

S-ar cere evaluate cheltuielile corectării „externealităților negative” generate de forțele pieței în procesul de restrucțurare a întregii economii, în condițiile enormelor decalajelor economice, tehnologice, științifice dintre economia românească și economiile naționale moderne și ale florilor predilecție a metodelor concurenței neloiale.

O problemă îndelung dezbatută și rămasă nerezolvată se referă la modalitățile practice de restrucțurare a industriei românești caracterizată printr-o diversificare extremă și printr-un grad înalt de integrare în obiectele produselor finale.

O întrebare simplă așteaptă încă răspunsul: în ce măsură societatea românească poate suporta un grad de neocupare a populației active compatibil cu promovarea unei restrucțuri profunde și rapide?

Fără clarificarea precisă, în teorie și în practică, a acestor probleme, recuplarea creșterii economice cu schimbării structurale nu se poate realiza, iar procesul de descreșterii economice durabile nu poate fi stopat.

Societatea și studiul politicilor PLURALISMUL DIVERGENT

Dr. Ion MITRAN

Parafrând cunoscutele „strigături” istorice, s-ar putea spune, că un fel de caracterizare a evoluției postcomuniste a guvernului României, că „**în stătie băntuire prin tranziție**”. Este stătie reformei generale a societății, cu „capul său de afis”, reforme economice și în contextul adaptării grecos din perspectivă socio-politico-juridico-morală la comandamentele „mâinii invizibile” a economiei de piață: reformă guvernamentală, a politicii, în general. Înfrângerei revoluționare a regimului politic al totalitarismului i-a urmat, în mod logic, mai mult sau mai puțin deliberat, inspirat, oportunit și eficiență socială, cu destule inimicinii (din exterior), însăci de imitații orbe (din interior), restructurarea și reorganizarea conducătorilor politici a societății, orientarea către stilul democratic pluralist de gestionare a destinului național. Născută ca o speranță, concretizată în câteva infișături incontestabile (noua Constituție ar fi un exemplu) și ireversibile (către, mai puține decât promisiunile și aşteptările) opera de remodelare socio-economică și moral-politică pare a se fi cantonat în zona stagnării, iar cursul reformei – în înțelesul de transformări strukturelne în toate domeniile – a cantonat și aliniamentul unei misiuni în gol, într-un cerc vicios. Alternanța la putere

sau schimbările din 1996, care a creat o nouă majoritate parlamentară, nu a materializat noi dimensiuni ale reformelor încă, în sferea vitală, a economicie căt și în viața socială, politică, administrativă, juridică, sănătății, școlii etc. se caută și se experimentează soluții cu greu conveniente politice dar, adesea, repeză părăsirea sau amânare sine die.

Ce sună sau ar trebui să fie reforma și tranziția și-a discutat atât de mult în ultimii ani încă, teoriile, nu mai este nimic de adăugat, practica furnizând însă, în proporții îngrijorătoare, destule deziluzii. Ideea sau speranța de a transforma radicală „a trecutului”, care lumină ca o torță sfârșitul de decembrie 1989, întruchipările lor programatice, cu care „-s-a deflat” în toate campaniile electorale de până acum au alimentat și alimentează încă dorința de mai bine a unor categorii largi ale populației. Analiza obiectivă – economică, politică, juridică, instituțională – dar și evaluările psiho-sociale, de comportament și mentalitate arată că societatea românească, intrată sub zodia beneficiu a pluralismului politic are încă de plătit un tribut considerabil laturii divergențe a pluralismului, forțele politice, mai ales cele de orientare doctrinară similară sau apropiată asumându-și prea puțin linii comune de convergență în direcția

reconstrucției materiale și spirituale a națunii. Starea actuală a țării, criza multiplex pe care o parcurge tranzitia românească sunt, în cele din urmă, consecința insuficienței managerialice, rezultanta confuziei păgubitoare între decizia politică la nivel de interes național și politicile de grup, de partid, care se cred și se prezintă drept exponente ale interesului național când, în realitate, rămân departe de acesta, uneori fiindu-i chiar contrare. În anii din urmă, orgoliile și rivalitățile politice au devenit un fel de combustibil cu autoaprindere, alimentând mersul în gol al mecanismului socio-economic al tranzitiei. Una dintr-o cauzele acestei evoluții desincronizate în raport cu programele diverselor guverne care s-au succedat din 1990 până astăzi sau în raport cu alte țări constă în leitorarea operii legislative, diferențele forțe politice încercând a împriima legilor reformei „coloratură”, concepția și interesele proprii, particulare, neconvincătoare intereselor generale. Este sătul că într-un sistem democratic matur, clădit pe principiile eficienței socio-umane maxime, călăuzit neabăut de criteriile răspunderii politice și guvernamentale față de sine și, mai ales, de societate, de obște, de aleși, motorul progresului și dezvoltării îl reprezintă **armonizarea legislativă și respectarea neabăută a legii**, împotriva

de către cetățenii și de către instituții, statul de drept își exercită puterea, funcțiile sale numai și numai pe temeiul legilor. Constituția României stipulează că **nimeni nu este mai presus de lege**, dar din păcate, în anii din urmă, procesul legislativ, mult prea lent, arăta că unele forțe politice, lideri și chiar instituții și organisme statale, inclusiv miniștri și ministreri, s-au comportat ca adepti ai dictorului anarcronic „legă suntem noi”.

Aflată, în bună parte, sub influență nefastă a jocurilor politice, păndă de tentația schimbărilor de substanță odată cu alternația la putere, opera legislativă, în fapt, delegarea democratică de putere au fost și sunt adesea interpretate abuziv și subiectiv, supusă puterii bunului plac și intereselor de partid assimilate forță intereselor generale. În această ordine de idei ar trebui luate în seamă și respectarea înțocmai reglementările constituționale ale inițiatiivei legislative. Este un fapt pozitiv și în beneficiul reformei că actualul guvern s-a angajat pe linia respectării prerogativelor legislativului și s-a delimitat de excesul ordonanțelor de urgență practice, uneori anticonstituționale și antireferendum, imediat după 1996, dar este o realitate că procesul legislativ a rămas în urmă, ritmurile reformei fiind conditionate de adoptarea la timp, operativă, ca și de aplicarea consecvență a legii, domenii în care sunt implicate atât Parlamentul (legislativul), că și guvernul (executivul).

Se discută adesea despre armonizarea legislației cu Uniunea Europeană, unii participanți la această dezbatere considerând, în mod unilateral că scopul fundamental al modernizării legislației ar fi integrarea europeană. Or, realist este a considera că în această privință hotărâtoare

sunt **performanțele economice și sociale determinante**, în rândul lor, de mesură reformei, iar acesta de coerență legilor care o susțin și o întemeiază în raport cu posibilitățile și resursele economiei naționale. Însă, procesul legislativ, deși a produs innoiri substantiale pe drumul instaurării economiei libere de piață rămâne însă, în multe privințe, dator reglementărilor oportune ale cursului reformei în toate domeniile vieții sociale-economice.

În acest sens, este îndreptățită remarcă potrivit căreia și în acest domeniu și-a spus cuvântul subiectiv, părtinitor, în dauna intereselor generale, diversele interese ale forțelor politice parlamentare, tensiunilor din cadrul alianzelor de guvernare atât sub egida PDSR, că și sub regimul CDR-USDR-UDMR. Cu alte cuvinte, sistemul pluralist de democrație politică a fost și este „fructificat” mai mult din perspectiva divergențelor, a contradicțiilor – de altfel inerente unui asemenea sistem; latura convergenței rămâneând în urmă, nefind explorată pe măsură capacitatea săle constructive. În fond, în epoci de mari răsturnări sociale – iar istoria, inclusiv cea națională oferă exemple convinsătoare – forțele politice divergente, călăuzite de doctrine incompatibile, au căutat rațional și au practicat politici convergente, fie că au apelat sau nu la guverne de unitate națională. Apar, astfel, evidente, paradoxurile și contradicțiile pluralismului, care fac ca atât mai necesar în ce privește analiza dezvoltării sociale și a politicilor sesizarea raporturilor dintre consens și conflict, dintre reprezentativitate și guvernabilitate, dintre legitimitate și eficiență sau performanță socială.

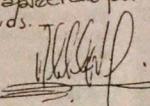
România reprezintă un remarcabil potențial de colaborare economică

La fiecare contact cu un oaspete de seamă extraeuropean, diplomația românească încearcă, sau ar trebui să încearcă, un sentiment de culpabilitate. De ce? Pentru că în aspirațiile firești ale României de integrare euroatlantică, diplomația românească a făcut și încă mai face eroarea de a miza exclusiv pe cartea europeană, ignorând mariile posibilități ale țării noastre de a dezvolta relații de colaborare economică și cu alte state decât cele europene, practic cu căt mai multe țări ale lumii, care ne oferă avantajul de a avea structuri economice complementare celor românești și de a facilita astfel intense schimburi economice, în primul rând industriale. De fapt, regresiunea industriei și agriculturii românești se explică nu atât prin dispariția CAER-ului, că mai cu seamă prin refuzul unei colaborări economice sistematice cu țările afro-asiatice și latino-americană, pe piața cărora reușiseră să pătrundem bine până în anul 1989.

Ca și în alte domenii, și aici s-a facut greșeala de neierat de a respinge în bloc realizările dinaintea anului 1990, realizări care aveau la bază nu atât o anume orientare politică, ci mai degrabă decenii întregi de munca, de eforturi creative cu sacrificii pe care nimănui nu-i este îngăduit să le steagă cu buretele. Că este așa-ne-dovedesc inclusiv declaratiile și, în genere, atitudinea multor demnitari străini, veniți la București tocmai în încercarea de a refac legăturile economice, culturale, științifice, pe seama căroră România și-a dobândit calitatea de partener adeseori exemplar prin promptitudinea și calitatea demersurilor sale.

O probă în acest sens a oferit-o, recent, semnarea la București a Convenției dintre Guvernul României și Guvernul Republicii Orientale a Uruguayului privind cooperarea în domeniul sanitar-veterinar. Succinta expunere a domnului Roberto Angel Rodriguez Pioli, secretar de stat în Ministerul Relațiilor Externe al Uruguayului, semnatatar amintitei Convenții, alături de ministru român de Dinu Gavrilăescu, ne-a reamintit că prestigiul agriculturii românești este încă viu în străinătate, mai cu seamă în America Latină, unde poporul nostru se bucură de încredere, stima și simpatie. În acest spirit, ministru uruguayan și-a exprimat înaltă satisfacție pentru faptul că participă la semnarea acestui acord, în baza căruia relațiile de import-export dintre România și Uruguay se vor amplifica, favorizând coniacrarea româno-uruguayană pe multiple planuri. Domnia sa a jinut să precizeze că, în calitate de membru al Asociației de Integrare în America, Uruguayul va stabili puncte de atracție, prin legături economice, între America de Sud și țările de la Marea Negru. Totodată, el și-a exprimat bucuria de a aduce poporului român și guvernului său un salut cordial, frângând, din partea unui popor și guvern democrat, al căror reprezentant va avea onoarea de a fi președintele Sesiunii

En mi calidad de Vice Ministro de Relaciones Exteriores de la República Oriental del Uruguay, séfido cordialmente a la revista OPINIA NATIONALĂ, y por su intermedio expreso la satisfacción de estar en pleno una misión oficial en este país, ROMANIA, que es muy apreciado por los uruguayos.

Organizației Națiunilor Unite din această toamnă. Candidatura a fost susținută de la început de România, gest pentru care a mulțumit profund și a asigurat asistență că între Uruguay și România s-a statomicit un puternic curent afectiv. După care oaspetele a facut prezentarea economiei agrare a Uruguayului. Producția agricolă a acestei țări reprezintă aproape 85% la sută din producția națională. Deși are doar 3,2 milioane de locuitori, Uruguay este un mare exportator de produse agricole și piscicole, iar atât său principal se identifică în calitatea înaltă a acestor produse, recunoscute ca atare pe plan internațional.

Scurte alocuțiuni a demnitarului uruguayan i-a răspuns ministrul Dinu Gavrilăescu care, după prezentarea stării actuale a agriculturii românești, cu neajunsuri organizatorice trećătoare, dar și cu posibilități reale de afirmare pe plan mondial, a ținut să precizeze: Convenția încheiată între cele două țări va mijlochi o largă colaborare de calitate, inclusiv pentru faptul că România are, între țările din centrul și sud-estul Europei, cel mai bun sistem sanitar-veterinar.

În scurta pauză care a urmat acestui moment protocolar, oaspetele uruguayană s-a întreținut cu ziariștii prezenți. Cu acest prilej, i-am oferit un exemplar al revistei OPINIA NATIONALĂ, iar domnul secretar de stat ne-a oferit un autograf (pe care-l reproducem), prin care, în calitatea Excelenței Sale de Vice Ministrul al Relațiilor Externe al Republicii Orientale a Uruguayului, salută cu cordialitate revista OPINIA NATIONALĂ și, prin intermediul ei, și exprimă satisfacția că îndeplinește o misiune oficială în această țară, ROMÂNIA, care este mult apreciată de către toți uruguaienii.

Un prieten venit de departe ne remintește astfel că România reprezintă un remarcabil potențial de colaborare economică și că inima nobilului său popor bate alături de noi. (M.I.)

Bate un vânt protectionist în CEFTA

(Continuare din pag. I)

- **Si cu toate acestea, Guvernul pare dispus la tranzacții în vederea obținerii tranșei a două prevăzute în programul ASAL.**

- De vreme ce România nu mai este ancorată de nici un alt acord alternativ cu un organism internațional, guvernul său este extrem de interesat să aibă un semnal că, o parte din condiții fiind satisfăcute, transa cu două din imprumutul ASAL urmează să fie primită. Astă ar compensa în parte scăderea retințingului (riscului) de cără și, de asemenea, ar compensa în parte imaginea care se poate crea în legătură cu fuga capitalurilor și scăderea interesului investitorilor pentru țările Europei Răsăritene, cu punct de discuție Rusia. Înclinarea noastră de a realiza prevederile acestui acord, în măsura în care ele corespund programului nostru de guvernare și interesului prevăzut de noi în acest program, este determinant. Așadar, pentru noi are întărietate programul de guvernare și aplicarea măsurilor pe care noi le luăm. Sunt măsurile pe care deja le-am luat și la care nu avem de gând să renunțăm.

- **Pornindu-se de la recentele măsuri protectioniste, adoptate de Guvernul României, s-au făcut multe speculații pe seama reacțiilor ce urmează în țările CEFTA, cu care avem raporturi economice strânsă. Ce ne puteți spune despre asemenea reacții?**

- Aici aş face o paranteză în legătură cu climatul în care se desfășoară acest Acord și cu cerința de coborâre a taxelor vamale: am fost acum două săptămâni la Praga, unde a avut loc întâlnirea ministrilor agriculturii din țările CEFTA. Atmosfera la nivelul conducerii ministerelor agriculturii din țările CEFTA este următoarea: Slovenia, Polonia, în parte Slovacia, România, mai puțin Ungaria și manifestă, într-un fel sau altul, îngrijorările lor legate de efectul acestui Acord CEFTA. Ce înseamnă asta? Că într-un fel sau altul, fiecare dintre aceste țări a recurs sau recurg la clauze de salvagardare, intenționarea ori se pregătesc de negocieri bilaterale asupra

unor nivele de tarife vamale prevăzute în aceste acorduri. Deci, ca să zice așa, bate un vânt protectionist în CEFTA. Cu excepția Cehiei și Ungariei care, datorită competiției și problemei inflamante a grâului din acest an, se mențin solid pe poziții, mergând până la liberalizarea, la 1 ianuarie 1999, în totalitate, a comerțului bilateral, celelalte țări au mari rețineri legate de quantumul tarifelor vamale și de proporția tarifelor vamale instituite între țările. Vă spun acest lucru pentru a fi foarte clar că respectiva criză a grâului nu este o problemă specific românească, ea s-a manifestat în majoritatea țărilor CEFTA și sensibilitatea producătorului intern, care la noi este mai mare decât în alte țări datorită capacitatii mai reduse de subvenționare a lui, face să fie o problemă mult discutată. Nu va trebui să ne mirăm dacă premierul Radu Vasile se va întâlni cu primii miniștri CEFTA și pe ordinea de zi – eu vă spun toate acestea neoficial, pentru că nu cunosc o asemenea ordine de zi – vor apărea discuții legate de problema statutului și poziției comerciale a fiecărei țări vis-a-vis de acest acord.

- **Ce semnifică toate acestea pentru destinul Acordului CEFTA? Ce demonstrează, într-un plan economic mai larg, aplicarea acestui acord?**

- Cred că apare destul de clar faptul că în CEFTA au intrat țări cu niveluri – eu vorbesc din punct de vedere agricol – inegale de dezvoltare și de protecție, ceea ce creează tensiuni și nu este de natură să dea mari speranțe pentru funcționalitatea acestui acord. Fac această precizare pentru că, în opinia mea, există o mare legătură între această miniuniune europeană, care este CEFTA, într-o poziție centrală și regresia măsurilor de liberalizare care bântuie cam prin toate țările central-europene. Toate acestea sunt legate de programul ASAL.

- Vă urăm succes în toate acțiunile întreprinse de dumneavoastră și de guvern din care faceți parte, în sprijinul agriculturii românești!

Mihai IORDĂNESCU

Noua Dumneavoastră lucrare
Prelegeri de estetica Ortodoxiei,
apărută în două mari volume, a
prezentat și întreține numeroase reac-
riile, atitudini și dezbateri publice. Vă
cugim să caracterizați acesta lucrare.

Așa cum arăta astăzi, *Prelegeri de estetica Ortodoxiei* este o lucrare cu caracter didactic. Ea bineînțeles insă leagă predilecția studenților mei de la Facultatea de Limbi Străine din cadrul Universității "Spiru Haret", ceea ce înseamnă că Facultatea de Sociologie, Psihologie și Pedagogie și Universitatea București și celor din Facultatea de Științe și de la Universitatea Politehnica din București au organizat în cadrul Institutului de Romanistica al Universității Humboldt din Berlin, unde timp de trei ani am finisat cursuri și am condus seminarii pentru studenți și doctoranți.

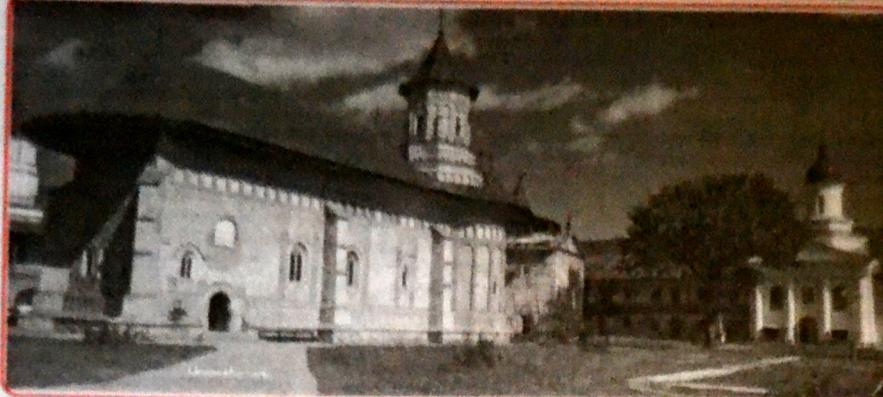
- Ar fi util să conțușări și succint care sunt pentru dumneavoastră determinările ce formează conținutul noțiunii de estetică. Indicându-ne comprehensiveness sau intensiunea acestei noțiuni putem avea un punct de plecare ferm în dialogul nostru de azi. Spuneți-ne ceva despre determinările pe care le considerați reprezentative ale noțiunii de estetică?

Că preocupație sistematică pentru vasta și inepuizabilă problematică a frumosului, estetică o disciplină filosofică relativ recentă. Ea a apărut la mijlocul secolului al XVIII-lea ca o reacție necesară la abuzurile naționalismului excesiv de sună și iluminat. Alexander Baumgarten, un cugetător german de orientare leibniziană, este creatorul termenului de estetică, prin care înțelege „știința cunoașterii senzoriale”. Prin opera lui Baumgarten sensibilitatea și sentimentul care susțin ceea ce el numește „cunoașterea indistinctă” sunt reliefată în relație cu capacitatea artei de a exprima adevărul și cu unitatea dintre imitație și fanterie în realizarea actelor de creație. Preocupări mai mult sau mai puțin susținute pentru problematica frumosului au existat încă din Antichitate. Mai târziu, Sfântii Părinți și Scriitorii bisericești au vorbit mult despre Frumusețea Arhiepiscopală și îndeosebi despre frumusețea ca atribut al lui Dumnezeu. După Baumgarten aceste preocupări au cunoscut un avânt nou. Au

fost create marile sisteme estetice ale unor cugători precum Kant, Hegel, Croce și Nicolai Hartmann. În toate culturile europene preocupările estetice s-au înmulțit și s-au diversificat de la o etapă la alta. Astăzi există sute de sisteme estetice. Există sisteme estetice care își au sursa într-o amanătate modalitatea a filosofării. Doctrine estetice cum sunt cele ale lui Kant, Hegel, Fichte, Schelling. Blaga nu pot fi înțelese fără o raportare consecvență la filosofia și teoria cunoscătoriei. Altă

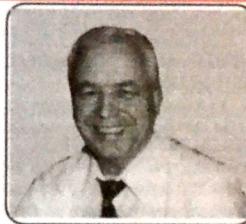
la creațiile filosofale ale autorilor lor. Alte sisteme estetice sunt fondate pe marile curente din istoria artei și literaturii. În acest sens se vorbește de estetica Renașterii, Clasicismului, Barocului, Romantismului, Realismului, Simbolismului etc. În cuprinsul acestor estetici se pornește atât de la ideurile curentelor, cât și de la experiențele artistice specifice concretizate în lungi și variate șiruri de opere. Deși aspiră spre o cuprindere totală a manifestărilor frumoasului și spre concluzii de ordin general, aceste sisteme estetice au totuși un caracter irimăt.

Există, de asemenea, un al treilea tip de preocupări estetice. Ele pornesc de la mariile religii ale lumii. Se vorbește, de exemplu, de o așa numită estetică **Zen**, ca ansamblu de afirmații despre frunze ce decurg dintr-o anumită formă a budhismului **mahayana**. După opinia mea, expresia estetică **Zen** este o exagerare, un abuz și un fals, pentru că, întrucât dezvoltarea ^{suprapozitie}

Frumusețea spirituală a ORTODOXIEI ROMÂNEȘTI

- Con vorbire
cu
conf.univ. dr.
Mihail DIACONESCU

despre frumos oferite de Zen sunt cu totul inconsistente. Estetica Islamului pare ceva mai coerentă, pentru că pornește de la o indelungată experiență artistică și de la unele conceptualizări specifice. Dar nici aşa-zisa estetică a Islamului nu este un ansamblu riguros, o construcție suficient de încheegată.

Pe scurt – diversele preocupări despre frumos, indiferent care a fost fundamenteala lor, au aspirat să devină estetică generală, fără să reușească. Alteori spus, estetica generală apare în istorie ca proiect insistențial, dar nerealizat. De aceea ne putem referi mai curând la istoria preocupărilor estetice decât la o estetică generală. Toate sistemele estetice de până acum au un caracter restrictiv, limitat, schematic, reductionist.

- Vă rugăm să descifrați și înțelesul sintagmei „estetica Ortodoxiei”!

O estetică generală este totuși posibilă. Convingerea mea este că o estetică generală poate fi construită dacă ne pornim de la învățătura de credință autentică a Bisericii, așa cum este ea pastrată, practicată și promovată în cadrul Ortodoxiei. Estetica Ortodoxiei pornește de la învățătura de credință autentică a Bisericii și se însășează ca un ansamblu coerent și revelator despre variate categorii specifice, despre un mare număr de principii, demonstrații și concluzii legate de vasta și inepuizabilă problematice a frumosului.

fiețele vîi cu lumea neinsușită, preluând totodată, în mod specific, cele mai importante cuceriri ale reflectărilor dedicate artei de până la naștere și lucrarea spirituală în lume a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, precum și unele sugestii oferite de rezultatele creațiilor umane însăpătate până în zilele noastre în afara creștinătății.

După învățătura de credință creștină ortodoxă, revelarea Divinului în lume prin kenoza Mântuitorului nostru Iisus Hristos face posibilă indumnezeirea omului – *theosis, deificatio* –, adică participarea acestuia prin energiile divine necreate la viață lui Dumnezeu și la frumusețea Divină ca atribut al Sfintei Treimi și, totodată, la frumusețea lumii întregi, a umanității, în general, ca chip al Creatorului ei, a lucrărilor omenești și a fiecarei opere din artă în parte. În credință ortodoxă nu numai omul se înfrumusețează prin purificare de patimii, spiritualizare și înaintare – *anabasis* – pe calea virtuțiilor spre Arхетипul Frumuseții, ci lumea întreagă este însemnată de Creatorul ei. Altfel spus, lumea se înfrumusețează și se spiritualizează prin om, care este preot al creației. Lumea și omul se implică și se explică reciproc. Prin om ca raționalitate plasticizată se exprimă Divinul. Fiecare subiect uman este portător al chipurilor rațiunilor divine concretizate în cosmos. De aceea frumosul uman are un caracter spiritual. Și de aceea Sfântul este cea mai înaltă exprimare a frumosului uman. Ortodoxia afirmă că întreaga creație are o destinație liturgică, că ea are o valoare pozitivă, asupra căreia lucrează puterea izbăvitoare și sfîntitoare a Logosului inomnenit, că lumea se spiritualizează și se înfrumusețează neîncetat prin progresul său și al omului și prin raporturile lor reciproce, că bunurile produse în ea trebuie să aibă o semnificație euharistică. De aceea:

sa adaa o seminapte curatare. De aceea, nici unul din elementele mai insemnante ale lumii văzute nu este omis din rugăciunile Bisericii și cu deosebire din Sfintele Taine și Ierurii. Ortodoxia pornește în formulele ei estetice de la Frumusețea atribut al Divinității, la frumusețea lumii, la frumusețea omului, a lucrărilor sale și cu deosebire a operelor de artă. Integrantele vizionii panchalice ortodoxe ele dau credinciosului sentimentul proprietății participării la Frumusețe. Nici o altă doctrină estetică nu are o astfel de cuprindere. Estetica generală ni se infișează astfel ca estetica Ortodoxiei. Pentru aceasta avem datorie să revenim mereu la doctrina despre Frumos a Sfintilor Părinți și Scriitorii bisericești și la seminaptele panoconomici și, mai ales,

pancalice ale Sfintei Liturghii. Sfinți Părinți și Scriitori bisericești sunt cei mai importanți inspiratori ai paginilor pe care le-am dedicat esteticii Ortodoxiei.

-Domnule profesor, dumneavoastră ati construit o teorie estetică dețăsandu-vă cu bună știință de diverse sisteme științifice și filosofice ale secolului al XX-lea, pornind însă de la marii teologi ortodocși și, aşa cum spuneți, în special, de la Părintii Bisericii din primul ei mileniu de existență. Credeți că este posibil să realizezi un sistem estetic pentru oamenii de azi și de mâine, ignorând în mod voit atmosfera tensionată a disputelor științifice din secolul al XX-lea?

- Fiecare din noi este asaltat zilnic de diverse idei și ideologii sau de unele sisteme considerate „științifice” ale secolului în care trăim. Nu le putem ignora. Avem însă datoria de a le judeca foarte atent. Secolul al XX-lea a fost dominat de un îndelungat regim a falsurilor în multe sisteme zise „științifice”, pe care le-a produs și le-a promovat. Nu putem evoca pe lângă acest suru dialog al nostru poate lângă din unele științe la modă în secolul al XX-lea. Voi aminti doar de cazeuri deosebit de semnificative însă.

La finele secolului trecut și la începutul secolului al XX-lea multe preocupări științifice aveau o orientare pozitivistă. În toate culturile europene, inclusiv în cultura română, s-au adunat mii de lucrări științifice și sute de mii de cărți create sub impuls pozitivist. Astăzi aceste cărți nu ne mai spun mare lucru. Neputința pozitivismului vine din imanegătismul său consequent și din îndărțirea cu care a respins orice încercare de reprezentare teoretică a lumii. Excesul pozitivist este antispiritualist.

Acest exces a provocat, în cele din urmă, o sajeteță totală. Mulți din cei care își practicau l-au părăsit, orientându-se spre alte tipuri de abordare a realului. Negarea pozitivistă a posibilității omului de a se apăra de cauză și sensul fenomenelor, de dimensiunea lor spirituală, de a le explica - altfel decât în perspectivă pragmatistă și operaționalistă - s-a încheiat prin îndepărtarea oamenilor de știință de acest sistem-restrictiv și, prin această, falsificator în esență lui. În știință faptele sunt, bineînțeleas, necesare, dar nu și suficiente.

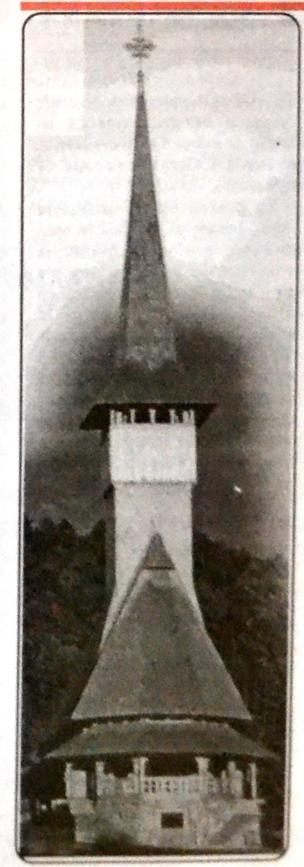
Un exemplu mult mai elocvent de falsitate în domeniul științei este freudismul, atât de mult vânturat în secolul al XX-lea, mediatizat mereu, ca o reclamă de mărfură „bon marché”, bună pentru semidoci și sfertodoci. Monologul freudist despre *eros* și *thanatos*, despre *libido* și *mortido*, despre *refuzare*, *ego*, id și superego, despre raporturile dintre *conștient* și *inconștient* și tentativa lui esuată de a explica omul, unele acte sau aspecte din artă, cultură, viața socială și politică, bune și chiar din istorie, prin analogie cu comportamentul nevrotic, în special printr-o vizionare pansexualistă a lumii, este una din cele mai ordinare imposturi produse în știință secolului al XX-lea.

OPINIA NAȚIONALĂ

Înălțindu-își pe psihologii potențial-contrariați vizionarea lui Freud ca un concept paranoic. Modul cum Freud încoronă monogoniele drept oarecă, suportante și religioase, iudeoșoala despre cea creștină, pe care o urmărește cu înverzătură, prin referire exclusivă și obsessivă la sex, este un exemplu tipic de reducționism, de fals grosolan. Freudizările sunt în fond o modalitate de explicație și de interpretare a unor fenomene, evoluții și valori excepțional de complexe, prin reducerea lor la concepție, structură, legături și configurații aparținând unor **nivele inferioare** ale existenței și cunoașterii, respective la forme stereotipice. Este un exemplu tipic de excroșerie intelectuală. În realitate omul nu este în primul rând sex sau chiar numai sex, cum afirmă Freud, ci alcătuie mult mai complex. El este chip nemiritor al lui Dumnezeu, el este și rațione, și credință, și sentiment, și realitate socială, și trăie morală și spirituală și multe altele. Din perspectiva explicațiilor religioase, antropologice, psihologice, sociologice omul este o realitate inepuizabilă. El este, mai presus de toate, o realitate spirituală. Blaga avea dreptate când afirma în *Orizont* și stil că teorile despre inconștiens înțelese de freudini doar ca o „cloacă maxima” a omului trebuie denunțate. Avea dreptate și când adugea că un puternic miros de maidane putrefacte te urmărește încă mult timp după frecvențele osohanizante.

Asta nu îl impiedică, totuși, pe unii care se cred „învățăți” sau „specialiști” să se declare freudiști. Unii din cincii care își zic freudiști au ajuns chiar prin universitate, la Sorbona, de exemplu. Jacques Lacan, o persoană mult mediatizată, care a predat, bietul de el, la Sorbona psihanaliza, lingvistica și antropologia structurală, în expuneri de orientare freudistă pansexualistă, este unul din acești cincici. Aceasta s-a întâmplat la universitatea unde odinioară a predat Toma de Aquino, cel mai mare teolog din Europa Occidentală și unul din cei mai mari cugetători din istoria lumii. Și s-a întâmplat într-un timp când o presă deosebit de activă îl numea pe Jean-Paul Sartre „filosof”, ba chiar „filosoful” *par excellence*, după ce acesta a încercat o sinteză între freudism și marxism, negându-l pe Dumnezeu, batocorind valorile și tradițiile creștine ale Europei, încercând să spună ceva despre autenticitate, opțiune, implicare și trăire, ca să ajungă în final la o mică proză infamă, precum *Cuvintele* în care ne comunică nouă, lectorilor, că are pentru părinții săi doar sentimente de repulzie, ură și dispreț. (*Va urma*)

Con vorbire consemnată de
Adela DEAC

ÎNVĂȚĂMÂNTUL, CULTURA CIVICĂ ȘI MULTICULTURALITATEA

(Continuare din pag. 1)

În acest domeniu, al învățământului, date fiind impactul profund asupra viitorului naștorii și funcția sa moderatoare sub raportul instruirii generațiilor, este esențială a ocloci capanele improvizării ca și jocurile subiectivității sau conjuncturilor.

În legătură cu toate acestea, cu exigențele culturii civice și valorile democrației, se înțelege că învățământul, inclusiv cel universitar, nu poate constitui obiect de negociere politică, lăsat la voia unor interese partizane, de grup. În domeniul învățământului, ca în oricare altul al societății românești actuale, reforma este viabilă și trăinăcă în măsură în care răspunde interesului național, asigurându-i-se un conținut științific-educativ adevarat, structuri organizatorice și instituționale moderne, flexibile și eficiente, permitând o largă accesibilitate la învățătură și educație tuturor tinerilor, fără nici un fel de discriminare.

Se poate spune că, în orientarea sa generală, reforma învățământului are în vedere asemenea obiective. În același timp, deși mai persistă anumite neajunsuri, inclusiv în ce privește asigurarea bazei materiale, rămân de neînțeles tendințele și insistențele de a se introduce practici

ale separatismului și segregatismului universitar, cei în cauză ignorând sau minimalizând experiența multiculturalității. Desigur, una este autonomia universitară, garantată de lege, și alta este crearea de universități de stat pe baze etnice, în limba unei minorități.

De altfel, pe plan internațional nu există asemenea structuri, iar reglementările Consiliului European nu prevăd instituții de învățământ superior, de stat, exclusiv pentru minorități; asemenea documente consemnează, în schimb, obligația statului de a asigura accesul minorităților la orice formă de învățământ, precum și datoria minorităților de a-și însuși limba oficială a statului³.

Astfel, o convenție-cadru din 1995 prevede, între altele, următoarele: "În cadrul sistemelor de educație, statele recunosc faptul că persoanele aparținând minorităților naționale au dreptul de a înființa și conduce propriile instituții private (subl. ns.-A.B.) educaționale și de formare". (Art.13) Același document reglementează în mod lîmpede: "1. Statele recunosc faptul că fiecare persoană aparținând unei minorități naționale are dreptul de a-și însuși propria limbă. 2. În zonele locuite de persoane aparținând minorităților naționale cu tradiție sau existente într-un număr mare,

1) Gabriel A. Almond, Sidney Verba, *Cultura Civică*, C.E.U. Press, București, 1996, pag. 382.

2) P.H. Chomart de Lauwe, *Cultura și putere*, Editura politică, 1982, pag. 330.

3) În acest sens se pronunță "Carta europeană pentru limbile regionale sau ale minorităților" (Strasbourg, 1992), "Declarația de la Viena" (octombrie 1993) sau "Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale" (Strasbourg, 1995).

RESPING TENDINȚELE DE FEDERALIZARE A ROMÂNIEI

(Continuare din pag. 1)

■ UDMR marșează de mult pe acest exemplu, cum că în Finlanda ar exista o universitate în limba suedeza. Care este situația, de fapt, acolo?

- Eu cunosc bine situația din Finlanda, pentru că am fost în anul 1965-1966 profesor invitat la Universitatea din Finlanda unde am tînuit prelegeri de fizică nucleară, cu rezultatele obținute de mine în România. Cunosc deci bine situația de acolo. Comparata este înjustă prin faptul că Finlanda nu a avut limbă națională oficială până în anul 1885 și, ca atare, exemplul dat de UDMR cu Universitatea din Turku este complet neconcluent. Universitatea din Turku a fost dîntotdeauna o universitate suedeza pentru că finlandezii au avut interes în acest sens. De altfel, nici nu pot elimina universitatea cu predare în limba suedeza pentru că ar renunța astfel la propria lor cultură, elaborată de secole în limba suedeza. Mai mult decât atât, limba suedeza este, practic, limba Scandinaviei și, ca atare, locurile de muncă depind foarte mult de accesul la limba respectivă. Un alt punct de vedere a fost că ei, maghiarii, contribuie mai mult decât ceilalți la venitul național.

■ Cum adică mai mult? Poate în raport cu alii minoritari din România.

- Îmi pare rău că nu am făcut o statistică, dar o voi face dacă va fi

în plus, eu am să propunerea încă din primăvară, au existat aici toate materialele care au fost puse la dispoziția inclusiv a reprezentanților UDMR. Prin urmare, nu văd cum se poate susține altceva decât am votat noi. Mai mult decât atât, am suportul a 48 de universități din România, reprezentate în Comisia de învățământ a Camerei Deputaților. Vă pot să văd și puteți vedea toate aceste documente. Reprezentanții tuturor domeniilor din învățământ, inclusiv cei din învățământul militar, o mulțime de generali s-au declarat sprijinitori ai Universității multiculturale. Ministrul Margă sustine aceeași idee, inclusiv ca fost rector al Universității din Cluj-Napoca, și chiar propune un fel de universitate, la frontieră dintre România și Ungaria, care să aibă secții corespunzătoare. Evident, hotărârea finală – pentru că votul comisiei nu este superhotărâtor – aparține Parlamentului și, bineînțeles, liderilor coaliției.

■ Se aud zvonuri cum că s-ar vota din nou.

- Acest lucru nu este posibil. Se pot aduce amendamente la legile care există. După toate informațiile mele, plenul celor două Camere va vota o lege în acest sens. Dar sunt și alte probleme majore, nu numai problema universității maghiare. Nu știu de ce dumneavoastră, ziaristilor, vă plac numai problemele de conflict. Ar trebui să analizați și lucrurile bune făcute aici, la Parlament.

■ Domnule academician, aspectele bune fac parte din logica lucrurilor, a atâtălor eforturi depuse în acest sens, ele sunt deci firești, nu au de ce să suscite discuții. Discuții susținute indeosebi lucrurile proaste, neîmplinirile, erorile de orice natură. Dar dincolo de aceste aspecte, dumneavoastră ați atins o problemă foarte importantă.

- Arumec?

■ Mulți absolvenți de facultate n-au locuri de muncă, sunt amenințați de șomaj, după cum aminteați. Si atunci se pune

întrebarea: dacă ar exista o universitate maghiară, fără nici o legătură cu realitatea românească, unde și cum s-ar integra absolvenții ei sub raport social? Unde ar lucra?

- Într-adevăr, unde?

■ Vă răspund tot eu: neștiind bine limba română, necunoscând realitatea românească, ei ar lucra numai în zonele cu populație preponderent ungurească, dislocând astfel de aici orice element românesc, efectuând, de fapt, o purificare etnică în respectivele zone. Cum, de fapt, se și procedează de circa 9 ani în județe precum Covasna, Harghita, în alte zone și localități cu populație preponderent ungurească. Dumneavoastră, ca membru marcant al Comisiei de învățământ a Camerei Deputaților, cunoașteți că mulți copii de români din respectivele județe și localități sunt obligați, sub diferite forme, de către autoritățile locale de etnie maghiară, să urmeze școală în limba maghiară? Știi că în aceste zone se practică deznaționalizarea prin școală a românilor?

- Nu știu, într-adevăr nu sunt informat. Dar toate consecințele sunt posibile. Vorbind despre pericolul federalizării, este evident că nu vrem să ajungem nici în situația Cehoslovaciei, nici în cea a Iugoslaviei. Lurcurile sunt evidente. Datoria mea este să susțin interesele naționale, Constituția statului național unitar, de care este legată și Academia Română. Academia Română s-a înființat la numai câțiva ani de la Unirea Principatelor și a fost de la început a românilor de pretutindeni. și astfel a și rămas. Prin urmare, ca membru titular al Academiei Române, ca fost vicepreședinte al ei, am datoria morală să susțin această idee, pentru că Academia Română și eu personal pretindem că reprezentăm Ființa Națională. Dacă Președintele reprezintă statul, Parlamentul reprezintă puterea legislativă, Guvernul pe cea executivă, Academia reprezintă Ființa Națională a României, cultura, spiritualitatea, toată cultura scrisă și nescrisă a României.

■ Să am văzut că domnul Ion Diaconescu, președintele Camerei Deputaților, împărtășește punctul dumneavoastră de vedere. Recent a afirmat că nu se poate oferi mai mult decât oferă Parlamentul.

- Evident, nu mă pot substitui liderului meu, dar este clar că și el sustine același lucru. Trebuie însă avut în vedere că el are și sarcina de a păstra coaliția.

■ Dar nu cu orice preț, nu-i șă? Spuneți-mi, vă rog, nu este lîmpede legătura între această luptă acerbă a UDMR-ului pentru înființarea unei universități maghiare și aceeași luptă pentru autonomie locală împinsă până la subminarea statului român?

- Dar deja ei au obținut foarte multă autonomie locală.

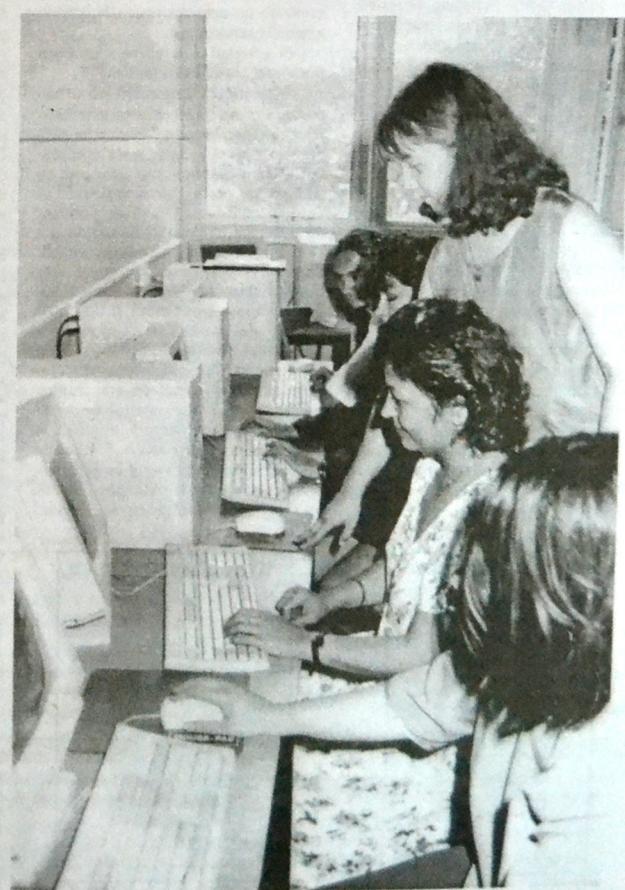
■ S-a ajuns chiar la un început de federalizare în județele amintite.

- Astă este interpretarea dumneavoastră, eu, ca membru al Parlamentului, nu pot să-mi permit să interpretiez, pentru că eu nu fac declarații care să dezbină coaliția prezentă.

■ Atunci să ne referim la altceva; ca parlamentar, aveți în vedere și un alt obiectiv mai deosebit?

- A, sigur că da. Chiar ieri am discutat la Comisia pentru agricultură un amendament la Legea fondului funciar – și am obținut sprijinul acestei comisii – pentru că Academia Română să i se restituie terenurile, atât agricole, că și silvice, rezultat din donații. Sunt circa 6000 de hectare arabile și vreo 3000 hectare de teren forestier. Am demonstrat acolo că, de exemplu, 2000 de hectare sunt de la Generalul Berthelot, altele sunt de la Oteteleșanu, de la Titulescu, personalități marcante ale istoriei României. Problema este, deci, și istorică, în plus, rezolvarea ei degrevăază și bugetul de unele cheltuieli. Restituirea acestor bunuri ne va permite, cel puțin, să dăm premiilor Academiei Române o valoare reprezentativă, pentru că, în prezent, ele se reduc la 30.000 lei. Noroc cu unele bânci care ne mai sponsorizează. Dar și aici, total depinde de hotărârea finală a Parlamentului.

■ Vă urăm succes deplin în demersurile dumneavoastră!

ROMÂNIA ȘI EUROREGIUNILE

In ultimul timp, îndesorbi după 1990, se vorbește tot mai mult despre o nouă formă de „cooperare” economică interțări, „avantajoasă” pentru participanți – EUROREGIUNILE. Istoricii apariției acestor structuri ne dezvăluie adevăratale intenții ale autorilor și ce pericole prezintă ele pentru România. În fapt, aceste organizații sără frontiere preconizează să contureze „alte frontiere europene” și să conteste pe față Trianonul.

În 1986, la New York, cu susținerea „Fundației Ford”, a fost înființat „Consiliul Euroregiunii Carpatice” din inițiativa lui Henry Kissinger și Zbygniew Brzezinski. Scopul în prima etapă a fost constituirea unui Parlament al Țărilor Europei Centrale, iar în a doua etapă, aprilie 1987, se constituie „Parlamentul Euroregiunii Subjugate”, printre fondatori fiind și Mihai I, fostul monarh al României. Scopul vădit antiromânesc al acestor structuri rezultă atât din faptul că denumirea lor de „Euroregiuni Carpatice” s-ar referi în mod nemijlocit la România care deține peste 75% din Carpați, deși nu a fost invitată să participe, iar pe de altă parte, toate acțiunile prevăzute în statut și întreprinse de atunci și până azi au un caracter vădit antiromânesc.

În decembrie 1987, Mihai I a participat la reunirea fondatorilor. Atunci s-a formulat și acea idee subversivă la adresa independenței și integrității teritoriale a României: calificarea Transilvaniei drept spațiu de complementaritate ce trebuie prezervat, ceea ce trebuie să i se asigure autonomie culturală, economică și politică – acum a fost consensul mai apoi în „Declarația de la Budapesta” din iunie 1989, aprobată într-o totalitate de fostul suveran, deși state centralizate puternice, precum Franța, Italia ori

Marea Britanie nu privesc cu ochi buni activitatea dispersatoare a regionalismului. În mod foarte ciudat, Institutul Est-Vest care a organizat mai multe reuniuni europene pe această temă își potrivește inițiativele uluitoare exact cu declarații, intenții și amenințări din Est și din Vest la adresa României cu care nu ne confruntăm pentru prima oară. În urmă cu mai bine de 30 de ani, Moscova, conform vestitei doctrine Valev, programa

interbelică, cât și până în decembrie 1989 dispunea din plin de aceste elemente. În perioada interbelică a reușit să organizeze atât „Mica Întegere”, cât și „Antanta Balcanică”, iar în perioada postbelică și-a făurit o economie dinamică, cu o industrie diversificată și o agricultură competitivă, avea o flotă comercială puternică, a cincea din lume ca mărime, și o puternică flotă de pescuit oceanic care număra 69 de nave, iar acum

idojenici au fost făcuți la lași prin Partidul Moldovenilor subvențional finanțat din afară. Acest partid are deja un „frate” geamăn în Transilvania. După cum vedem, România trebuie, mai întâi, fărămită și apoi dezmembrată. O Românie stat unitar, nu place unora.

Un pericol derivat, dar nu mai neînsemnat, pentru integritatea României îl reprezintă și participarea la activitatea „euroregională”, care nu este altceva decât o acțiune

periculoasă, vizând, în final, dezmembrarea României ca stat.

Nu mai puțin periculoasă este și „Euroregiunea Centru”, deoarece și aici firme din Ungaria sau cu patroni din diaspora ungă domină economic Transilvania. Ungaria deține deja multe mii de firme mixte și maghiare în Transilvania (circa șase mii), comparativ cu sub o sută firme ungaro-române în Ungaria, raportul acestora fiind mai mic de 1/100, ca număr, în favoarea firmelor ungare din România, iar în ce privește valoarea capitalului social al acestora raportul este și mai nefavorabil României. De asemenea, Ungaria pompează continuu investiții, necoordonate de statul român, în județele din centrul țării. În aceste condiții este legitim să ne întrebăm: cui mai aparțin această provincie românească și ce a făcut și face clasa noastră politică de să ajuns în această situație?

Credem ca opoziția noastră față de „euroregiuni”, și nu numai, este motivată suficient, iar nedumerirea față de clasa politică românească care a abandonat poziția interesului național de dragul intereselor de partid sau de coaliție sporește. O clasă politică responsabilă și interesată în apărarea interesului național ar dispune retragerea imediată a județelor României din toate aceste structuri suprastatale și ar iniția o altă formă de cooperare interstatală. Este ceea ce așteptăm și noi.

Alba Iulia – 10 septembrie

UNIUNEA VATRA ROMÂNEASCĂ – ALBA

PREȘEDINTE,

VICEPRESEDINTE,

Vasile Miron

Nicolae Dobra

SECRETAR,

Tuhuț Lucia

REVISTA

**OPINIA
națională**

DIRECTOR:

Prof.univ.dr.

Aurelian BONDREA

Revista se poate abona prin abonament la toate oficile poștale din țară. În Catalogul RODIPET, revista se regăsește la poziția 2.256.

Costul unui abonament trimestrial este de 8.400 lei.

De asemenea, solicitări de abonamente se pot adresa redacției, cu plăta prin mandat postal sau dispoziție de plată pe adresa: Fundația "România de Mâine", Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tinereții, Sectorul 4, București, Cont 451.00.972-B.C.R.-S.M.B.

Machetarea computerizată și tiparul executate de

LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE ȘI

TIPOGRAFIA

FUNDĂȚIEI "ROMÂNIA DE MÂINE"

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tinereții, Sector 4, Telefon: 330.40.40/interior 182
Revista OPINIA NAȚIONALĂ este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci
la nr. 24.000/7.090.672 din 3 septembrie 1997.

APARIȚII SEMNIFICATIVE LA EDITURA FUNDAȚIEI „ROMÂNIA DE MÂINE”

CRESTOMATIE DE LINGVISTICĂ GENERALĂ

Editie îngrijită de ION COTEANU

Cititorului care va parcurge aceste pagini se cuvine să-i spunem de la început că ele sunt doar o picătură dintr-un ocean. Dacă el nu va recunoaște în această picătură decât foarte puțin din imensitatea și, mai ales, din structura oceanului, îl rugăm să fie îngăduitor cu noi și să-și aducă aminte că filologia a fost curată de o lume întreagă încă pe când nici nu avea numele de acum, ci apărea ca retorică, poetică și, mai ales, ca gramatică.

Filosofi, logicieni, retoricieni, poeticieni, esteticieni, etimologi, iar mai târziu psihologi, sociologi, critici literari, istorici, matematicieni, informaticieni și, firește, lingviști și-au pus fel de fel de întrebări și au căutat răspunsuri.

Cum se explică oare că omul vorbește sau scrie o dată într-un fel, altă dată în alt fel despre același lucru? Cum se face că o dată spune un adevăr, altă dată o minciună, folosind însă aceleași vorbe? Cum de se întâmplă că o dată e foarte ușor de înțeles, iar altă dată foarte greu? În sfârșit, cum de unele cuvinte știute de toată lumea iau din când în când înțelesuri aparte, nemaiîntâlnite?

Pe măsură ce cunoștințele oamenilor creșteau și se aprofundau, legăturile dintre studiul limbii și disciplinele interese se precizau și se ramificau în părți voit limitate spre a îngădui disecarea ficărei părțile a limbii și a-i găsi rolul în gândirea omului. S-au născut domenii interdisciplinare având ca obiect principal ori numai ca termen de referință limba și teoriile dezvoltate în decursul cercetării ei. Numai simpla lor înșiruire, fără comentarii, ar ocupa sute de pagini.

Despre unele dintre acestea aici vorbim numai pe scurt, căci scopul nostru este doar de a schița în linii mari dezvoltarea lingvistică din ultimul timp.

ANALELE UNIVERSITĂȚII „SPIRU HARET”

Seria Geografie

CUVÂNT ÎNAINTE

O nouă revistă se alătură, începând cu acest număr, prestigioasei familii a publicațiilor geografice. Am pregătit-o cu speranță că va beneficia de interes din partea specialiștilor.

Ne propunem să cuprindem în ea numai rezultatele științifice ale celor care astăzi, mai tineri sau mai puțin tineri, își unesc eforturile pentru a asigura un viitor Facultății de Geografie, nou înființată în cadrul Universității „Spiru Haret”, ci și rezultatele altor geografi, cadre didactice sau cercetători, care doresc să publice alături de noi rodul activității domniilor lor. Paginile revistei le stau la dispoziție.

Aveam în vedere, în primul rând, să asigurăm spațiul necesar pentru prezentarea unor materiale originale, dar suntem deschiși și pentru lucrări de interes metodologic ori pentru materiale cu caracter informativ precum recenzii ale unor lucrări valoroase, prezentări ale unor manifestări științifice interne sau internaționale, bibliografii tematice etc.

Adresăm, deci, colegilor geografi, invitația de a transmite redacției materiale concise care se înscriu pe aceste coordonate. Totodată vom fi onorați să primim sugestii pentru diversificarea conținutului revistei.

Ne simțim datori că la apariția acestui prim număr să exprimăm, și pe această cale, mulțumirile noastre Editurii Fundației „România de Mâine” și Rectorului Universității „Spiru Haret” care, cu înțelegere și bunăvoie, ne-au acordat un sprijin constant.

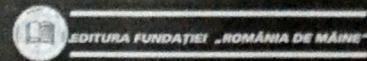
Prof.univ.dr.docent Grigore POSEA

Universitatea „Spiru Haret”

ȘTEFAN COSTEA IRINA CRISTEA DUMITRU DUMITRESCU
MARIA LAROCHEȘCU LUCIAN STANCIU FLORIAN TĂNASESCU

ISTORIA SOCIOLOGIEI ROMÂNEȘTI

Coordonator:
ȘTEFAN COSTEA

ISTORIA SOCIOLOGIEI ROMÂNEȘTI

Coordonator **Ştefan COSTEA**

PREFĂTĂ

În forma în care o publicăm, lucrarea de față se situează la mijlocul distanței dintre o lucrare științifică de specialitate de nivel superior și un manual de sociologie de nivel universitar sau postuniversitar, pentru că, prin caracter și conținutul ei, răspunde exigențelor esențiale ale ambelor categorii de lucrări. Aceasta, întrucât ea cuprinde, pe de o parte, datele esențiale privind mecanismele și procesele genezei și dezvoltării sociologicii ca știință în lara noastră, locul și rolul sociologicii în știință și cultura națională, în diferitele epoci și etape ale evoluției sale, contribuțiile românești la dezvoltarea sociologiei ca știință, pe plan internațional. Pe de altă parte, ea prezintă, într-o structurare adecvată, elementele explicative de bază cu privire la: începăturile sociologiei în România; sursele sale constitutive; orientările și curentele sociologice principale ale sociologiei românești; sociologia românească interbelică; destinul sociologicii în perioada 1945-1989; situația actuală și perspectivele sociologicii românești contemporane.

La baza elaborării lucrării au stat cercetările științifice sistematice pe care coordonatorul și autori le-au realizat în cadrul Colectivului de istorie sociologică al Institutului de Sociologie al Academiei Române (colectiv pe care l-am constituit în anul 1975, l-am coordonat și îl coordonez și în prezent) și lucrările pe care le-am elaborat și publicat, ca rezultate ale acestor cercetări.

La acestea s-au adăugat acumulările științifice și didactice obținute de coordonator și autori pe baza predările cursurilor de istorie sociologică românești, pe parcursul a două decenii, la Secția de sociologie a Facultății de Filosofie a Universității București, iar din anul 1992, la Facultatea de Sociologie-Psihologie a Universității „Spiru Haret”, din cadrul Fundației „România de Mâine”.

În substance, lucrarea înglobează și cristalizările teoretice, metodologice și ideative conturate pe parcursul colaborării cu membrii Colectivului de istorie sociologică al Institutului de Sociologie al Academiei Române și cu alți specialisti, ale lucrărilor elaborate și publicate în comun, care vor fi evidențiate de căte ori va fi cazul.

Din această perspectivă, lucrarea își propune să îndeplinească atât unele funcții științifice, înscriindu-se în eforturile de promovare a cercetării științifice naționale de profil, cât și unele funcții didactice și educative mai generale, întrucât deschidează originilor, începuturilor și evoluției sociologiei românești, ci și a destinației ei dramatice, implică, în mod necesar, luarea în considerare a tradițiilor naționale specifice, exprimate, cel mai pregnant, prin locul și rolul pe care sociologia l-a avut, de la apariția sa și până în prezent, atât în știință și cultură, cât și în societatea românească modernă.

Ca atare, o asemenea lucrare răspunde cerințelor firești ale vieții științifice, de a reduce în circuitul științific și cultural, național și internațional, valorile autentice, creațiile originale ale înaintașilor și de a evidenția, la adevarata lor dimensiuni, contribuțiile românești la istoria, știință, cultură și civilizație universală.

Necesitatea și actualitatea lucrării rezultă și din faptul că – deși, pe parcurs, în România, s-au înregistrat tentative, cele mai multe individuale, de realizare a unor cercetări și lucrări de istorie sociologică națională – sociologia, spre deosebire de filosofie și de celelalte științe sociale și umane, nu dispune decât într-o măsură limitată de analize și evaluări consistente, concretizate în ediții complete sau critice de opere, antologii de texte, lucrări monografice sau de sinteză, consacrate celor mai reprezentative personalități care au ilustrat și dezvoltat sociologia, în diferite etape istorice. Cu atât mai puțin, de o lucrare de sinteză cuprinzătoare, care să reconstituie, conținutul și trajecțul sociologiei românești, de la apariția sa și până în prezent.